

KEREN KAJEMET - KKL
ISRAELFONDEN

VI BYGGER FRAMTIDENS ISRAEL

UTGÅVA FRÅN KEREN KAJEMET SVERIGE – ISRAELFONDEN

ADAMA nr. 9, år 2022. Månaden AV, år 5782

Räddad av Raoul Wallenberg:

**Nu fyller Kate
Wacz 90 år!**

Hylla henne genom att delta i Keren Kajemets hyllningsinsamling till Raoul Wallenberg Park.

Grattis, Kate Wacz! Mazal Tov!

Kate Wacz fyller 90 år i september. Mazal Tov kära Kate! Bis 120 (till 120 år) som vi judar säger när man fyller år.

Foto: Ruben Agnarsson Kate talar om Raoul Wallenberg utanför USA:s ambassad. Foto: Privat

Räddad av Raoul Wallenberg • Fyller 90 år • Nu gör vi en in samling till Raoul Wallenberg Park för att hylla henne

I september fyller Kate Wacz 90 år. Inför jubileet träffar vi henne på restaurang Ulla Winbladh på Djurgården för en intervju om Sveriges internationellt mest kände diplomat. Kate, som räddades av svenskhusen i Budapest, har redan förberett personalen på att de ska servera den självklara maträtten: Wallenbergare.

Kate, med det ungerska flicknamnet Katalin "Kati" Kadelburger, föddes i Ungerns huvudstad Budapest år 1932. Hennes pappa var verksam inom stålindustrin och hade bland annat agenturer för de kända svenska stålproducenterna Uddeholm, Hellefors och Fagersta.

I slutet av 1930-talet förlorade han agenturerna för Tyskland och Österrike, innan han tvångsinkallades och kom till arbetsläger där han blev sjuk. Det hjälpte inte att han hade fått utmärkelser för sina insatser som officer i den ungerska armén

under det första världskriget. Pappan dog på sjukhus i oktober 1940.

Kates mamma tog över affärerna men från 1942 var alla företag tvungna att ha icke-judiska chefer. Genom sina affärskontakter blev modern vän med förste attaché Per Anger på svenska legationen som hon frågade hur hon skulle kunna undvika att hennes son Gustav hamnade i arbetsläger.

– Snart kommer Raoul Wallenberg till Budapest med ett speciellt uppdrag, ni får fråga honom, blev svaret från Anger.

Kates mamma träffade Raoul Wallenberg redan under hans affärsbesök i Budapest innan hans uppdrag i den ungerska huvudstaden började.

Kate fick som tolvåring inte gå i skolan, hade utgångsförbud och tvingades precis som övriga judar i landet ha den gula judestjärnan fastsydd på sina kläder.

Hennes bror Gustav Kadelburger blev en av de första som fick uppdrag som springpojke på den svenska legationen, när

den svenske diplomaten installerade sig i Ungerns huvudstad i juli 1944. Familjen fick skyddspass och bodde i svenskhusen, byggnaden för ungersk-judiska anställda, på Jokai street 1 i Budapest.

– Jag såg Raoul Wallenberg en enda gång. Jag stod bredvid min mamma i ett av kontoren i byggnaden där vi bodde. Han hade en sådan utstrålning. Alla i Budapest talade om Raoul Wallenberg. Alla ville ha skyddspass, minns Kate.

Svenskhuset stormades natten den 7 januari 1945 av pilkorsarna (ungerska fascister) och Kate och hennes familj var säkra på att de skulle skjutas och hamna i Donau.

– De kom mitt i natten, skrek och sköt i luften. Tillsammans med 280 andra judar fördes vi till pilkorsarnas huvudkontor där jag blev förhörd av en kvinna som hotade att döda mig om jag inte gav henne allt jag hade.

– Hon tvingade till sig några nötter jag

hade i fickan, samt krävde att få mina pjäxor.

Kate tvingades sedan marschera i snön mot Donau-kajen, tillsammans med sin mor och bror. De var övertygade om att slutet för dem nu hade kommit. Gatorna var kantade av lik, omkring 180 av skyddslingarna i svenskhusen avrättades denna natt.

Kate, hennes bror Gustav och deras mor hamnade istället i det gamla ghetton, där de befann sig när Sovjet-armén intog staden. I januari 1945 fick Wallenberg reda på att Adolf Eichmann planerade en massaker på judar i Budapests största ghetto. Wallenberg hotade den tyske generalen Schmidhuber att han skulle bli dömd som en krigsförbrytare om han fullföljde likvideringen av ghetton. Ordern avbröts.

– Vi kommer aldrig att glömma att vi blev räddade och kommer alltid att vara tacksamma till Raoul Wallenberg för att han organiserade och distribuerade

skyddspassen som räddade oräkneliga liv, säger Kate Wacz med tacksamhet.

Ett minnesmonument vid Donaus strand påminner om att många judar inte fick uppleva samma lyckosamma slut som Kate Wacz. Många sköts och kastades i floden.

– Hade det inte varit för Raoul Wallenberg så hade jag också varit en bland dem, säger Kate Wacz, som mötte USA:s president Barack Obama under dennes Sverige-besök 2013. Hon fick senare även ett brev från presidenten.

Kate kom till Sverige år 1951, gjorde karriär inom hudterapeutbranschen och har arbetat med makeup med framgångsrika märken som Max Factor, Revlon och Estée Lauder. Hon introducerade även Yves Saint Laurent tillsammans med sin man.

Dessutom har hon spridit kunskap om Raoul Wallenbergs hjältemodiga insatser under andra världskriget. För sitt engagemang för att uppmärksamma offer

och hjältar i samband med Förintelsen i Ungern och för att ha bidragit till kunskapen om Raoul Wallenbergs insatser fick hon i mars 2019 en hedersutmärkelse av Ungerns president János Áder.

Tidigare har även påve Benedict XVI hedrat hennes och hennes man Nicklas insatser. Inför Kate Wacz 90-årsdag gör vi en jubileumsinsamling för trädplantering i Mishmar Hanegev och en plakett i Raoul Wallenberg Park i hennes namn. Den som betalar senast den 30 september kommer med på den lista som överlämnas till Kate.

Du kan använda inbetalningskortet på baksidan av denna folder för din donation. Ange det OCR-nummer som finns på talongen. Du kan också betala via swish 123 683 76 78 och bankgiro 5816-5515, märk betalningen "Kate". □

Fotnot: Intervjun finns även på Keren Kajemets Youtube-kanal. Sök "Israelfonden" på Youtube.

Kate Wacz intervjuas av Max Federmann. Foto: Ruben Agnarsson

Kate Wacz och hennes bror Gustav som unga. Foto: Privat

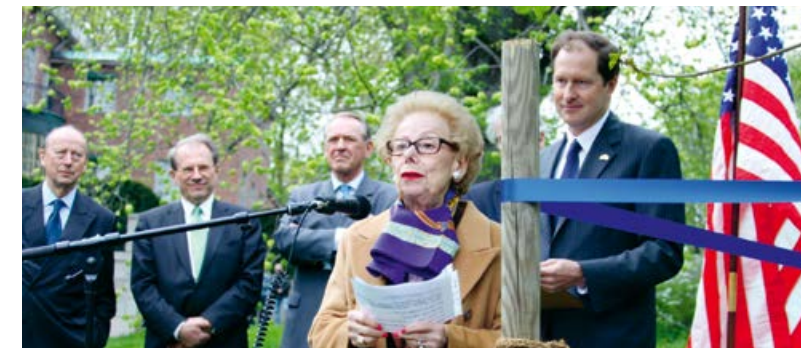

Foto: Ruben Agnarsson Kate talar om Raoul Wallenberg utanför USA:s ambassad. Foto: Privat

Responsible Recycling
since 1907

www.kaabs.se

Yeruham har i dag drygt 10 000 invånare.

Foto: Commons wikimedia

En park och en konstgjord sjö bidrar till att göra staden beboelig.

Då öknen blomstrar får nya invånare plats

Din hjälp behövs för att skapa liv sförutsättningar för alla immigranter

Dangoor Associates is a boutique legal advisory firm, integrating legal and investment advice. We are firmly dedicated to providing advice and expertise at the highest level, focusing on addressing our clients' most important issues.

DANGOOR ASSOCIATES

Postadress: Box 7705,
10395 Stockholm, Sweden
Tel: + 46 70 764 42 57

www.dangoor-associates.com

En liten bit från huvudvägarna 40 och 25, i kullarna i norra Negev, finns gröna dungar och en konstgjord sjö mitt i öknen.

Här har Keren Kajemet skapat Yeruhamsjön och även planterat den park som omger sjön. Staden är ett exempel på hur Keren Kajemet arbetar för att göra öknen beboelig.

Området kring Yeruham har blivit en oas i Negevöknen och drar till sig en stor variation av fåglar under fåglarnas flyttperioder. Under de senaste åren har Duchifat, en ideell organisation med fågelskådare, varit aktiva i parken och förvandlat den till en plats för fågelskådning.

I samarbete med Duchifat planerar Keren Kajemet att etablera en ringmärkningsstation, guidning, nattaktiviteter och många andra fågelskådnings- och ekologirelaterade aktiviteter i området.

Yeruham etablerades 1951 i de norra kullarna i Negev som ett transitläger. Platsens för-

sta invånare var nya invandrare från Rumänien, många av dem överlevande från Förtintelsen. 1959 fick Yeruham status som regionalt råd och invandrare från Marocko, Nordafrika, Iran och Indien flyttade dit.

Sedan hösten 1990 har Yeruham absorberat hundratals immigranter från före detta Sovjetunionen. De kom så småningom att utgöra 25 procent av stadens invånare.

Under många år led staden brist på sysselsättningsmöjligheter, med sociala problem och befolkningsminskning. Ansträngningar gjordes på 1970-talet för att etablera industrier som skulle ge sysselsättning åt de boende.

Yeruham Park ligger strax väster om staden med samma namn. På 1950-talet, direkt efter att Kfar Yeruham grundades, engagerade sig Keren Kajemet i etableringsarbetet och planterade träd i området.

På 1980-talet planterade Keren Kajemet ytterligare träd runt sjön och lade till stora gröna gräsmattor och en lekplats.

Träden i parken inkluderar tall, cypress, eukalyptus, tamarisk, dadelpalm, olivträd och jujube-träd.

Yeruham-sjön ligger mitt i parken, en konstgjord sjö skapad utifrån Nahal Revivimbäcken. Dammen som skapade sjön byggdes i slutet av 1950-talet för att utnyttja översvämningsvattnet i Nahal Revivim för bevattning och för att skapa en turistattraktion för båtliv, fiske, fågelskådning och annat. Med öknen i bakgrunden ger sjön och grönskan landskapet den unika känslan av en ökenoas.

När planen för jordbruksanvändning av vattnet misslyckades, förvandlades sjön till en plats för avloppsvatten, eftersom vatten från de närliggande oxidationspoolerna läckte in i den. Redan före läckaget av avloppsvatten i sjön hade giftigt grundvatten förorenat sjön.

I början av 1990-talet rehabiliterades Yeruham Park. Vattenreningsverket producerar i dag 800 000 kubikmeter vatten årligen för försörjning av sjön

Ett målmedvetet arbete att tränga tillbaka öknen ger möjlighet för fler immigranter att flytta till Negev – precis som i Yeruham.

och för bevattning av parkområdena och de andra offentliga parkerna i staden.

Som ett resultat är hela området i dag ett slutet system som omvandlar avloppsvattnet till en viktig och användbar resurs som är till nytta för lokalbefolkningen. Det finns picknickbord runt sjön och övernattningsplatser i parken. Framtida planer handlar om att förvandla Yeruham Park till en stor stadspark för människor som besöker Negev.

Parken kommer att främja staden Yeruham, förbättra stadens image och skapa en kom-

mersiell semesterort, hotell, vattensporter och utbildning, allt i en ökenmiljö. Parken kommer också att stimulera byggandet av högkvalitativa bostadskvarter, vilket också kommer att bidra till utvecklingen av staden.

Under hösten – oktober till november – blommar den gula krokusen i Yeruhams naturreservat. Reservatet ligger cirka en kilometer söder om sjön Yeruham och kan nås via en grusväg som förgrenar sig västerut från riksväg 204, den väg som går från Yeruham till Sde Boker.

Yeruhams irisblommar från februari till mars, och en imponerande koncentration av denna blomma kan hittas cirka tre kilometer nordost om Yeruham. Tillgång till platsen fås från riksväg 204 (vägen från Yeruham till Dimona), som passerar väster om naturreservatet.

Israels förste premiärminister Ben-Gurion var en av dem som tidigt insåg betydelsen av att bekämpa ökenutbredningen och att befolka Negevöknen, som består av 60 procent

av landet Israels yta.

1953 tog han själv det drastiska beslutet, tillsammans med sin fru Paula, att lämna Tel Aviv och flytta till Sde Boker, en kibbutz mitt i Negev som ligger endast 2 mil från Yeruham.

Ett stort antal av de 800 000 judar, som tvingades fly hals över huvud från arabvärlden i samband med befrielsekriget mot de omgivande arabländerna, slog sig ned i södra Israel, i Negev-området.

Negevöknen är Israels stora utmaning – och stora möjlighet. Ett målmedvetet arbete att tränga tillbaka öknen ger möjlighet för fler immigranter att flytta till området – precis som i Yeruham.

Med stöd från våra understödjar kan Keren Kajemet få öknen i Negev att blomstra. Använd swish 123 683 76 78 och bankgiro 58165515 för gåvor som syftar till att göra öknen i Negev beboelig. Märk betalningen "Negev" (gäller även betalning via internetbank). □

”Vi lärde oss om Jerusalem i skolan”

Judiska barnflyktingar från Ukraina får via Keren Kajemet en fristad i Israel

En av barnens första utflykter var till Gamla stan i Jerusalem. Foto: KKL

I mars öppnade Keren Kajemet dörrarna för en grupp på 100 judiska barnflyktingar och 40 medföljande vuxna som flydde kriget i Ukraina.

– Vi lärde oss om Jerusalem i skolan, bad för det och ville besöka det under så lång tid och nu är vi äntligen här, förklarar Chaya Mushka Kolesnik, 14 år.

bord på ett flyg till Israel, där gruppen äntligen kom fram till Nes Harim på kvällen den 6 mars; utmattade, traumatiserade och med knappt mer än kläderna de hade på sig.

Keren Kajemets personal, ledd av Nes Harims direktör Gili Maimon, tog sig tiden att lära känna barnen och deras skötare, och tillgodose alla deras behov.

Keren Kajemets understödjare mobiliserades för att hjälpa barnen, och med deras engagemang kunde Gili och hennes team snabbt skaffa kläder, leksaker, spel och mat.

– Ett åker- och skogscenter är utformat för att rymma besöksgrupper under endast några dagar, säger Gili.

– Plötsligt var vi tvungna att skapa anläggningar för en längre period. Som exempel fick vi skapa en tvättstuga praktiskt taget över en natt och ordna med ett antal tvättmaskiner, kring vilka vi snabbt reste upp en bod.

– Det har verkligen varit en gripande, känslös upplevelse för Keren Kajemets personal och för flyktingarna att bevittna det stöd som strömmat in från er, våra vänner från hela världen. Med er hjälp har vi kunnat skapa en berikande fysisk miljö, med speciella utrymmen för aktiviteter utformade för att hjälpa barnen att läka känslomässigt, öka deras självförtroende och stärka

Tidigare i år öppnade Keren Kajemet dörrarna för en grupp på 100 judiska barnflyktingar och 40 medföljande vuxna som flydde kriget i Ukraina. Gruppen är från ett rehabiliteringscenter för judiska barn i staden Zytomyr som drivs av Chabad-rörelsen.

Zhytomyr ligger strax väster om huvudstaden Kiev och är en nyckelpunkt i den humanitära och logistiska korridoren som förbinder Kiev med resten av Europa.

Området har således varit utsatt för ryska bombningar sedan invasionens början.

– Jag vaknade av två explosioner och förstod inte vad det var, minns Iryna Kabakova, en flyktingmamma som bor på Nes Harim.

– Dessa två explosioner förändrade mitt liv totalt. Situationen blev värre och värre och jag bestämde mig för att fly med mina fem barn.

Efter en upprivande 10-dagars resa till fots från deras krigshärjade stad till staden Cluj i Rumänien, kom de om-

KKL har etablerat center i Ukraina, Ungern och Tjeckien för att hjälpa judiska flyktingar i Ukraina. Foto: Ukrainas inrikesministerium

deras koppling till Israels land och folk.

Gili Maimon nämner lekplatsen för små barn och ett utomhusgym med Ninja-tema, en djurpark, skuggiga sittplatser, spelplaner och ett miniväxthus för ekologisk verksamhet.

Efter att den första chocken hade lagt sig lyckades barnen snart komma in i en daglig rutin på Nes Harim. Deras dag börjar med gemensam frukost och morgonbön, följt av lektioner och andra aktiviteter beroende på ålder.

De äldre barnen undervisas i ämnen som datorer, sport, Torah-studier, judiskt arv, Israels historia och geografi, medan förskolebarn går på dagis.

Utöver det ordinarie schemat sker det studiebesök, speciella evenemang, lekar,

musik och underhållning, och naturligtvis, firande av de judiska högtiderna.

En av deras första utflykter var till Gamla stan i Jerusalem, där de gav sig ut på en resa genom tiden i tunnarna vid Västra muren och bad för fred vid Västra muren.

– Vi lärde oss om Jerusalem i skolan, bad för det och ville besöka det under så lång tid och nu är vi äntligen här, förklarade Chaya Mushka Kolesnik, 14 år.

Under de senaste månaderna har Keren Kajemet arbetat i hela Europa och i Israel för att ge humanitärt bistånd till judiska flyktingar som flyr Ukraina och Ryssland efter krigsutbrottet i Ukraina.

Redan i mars beslutade KKL att ge betydande ekonomiskt bistånd till ukrainska judar och en särskild enhet inrätta-

des för arbetet.

– Vår hjälp berör de judiska flyktingar som har nått Ukrainas gränser och evakuerats till säkra platser i Ukraina, säger Shariel Gon, samlingschef för insatsen.

– Immigranter från Ukraina till Israel får hjälp av Jewish Agency och israeliska medborgare i Ukraina får hjälp från UD.

Men de judiska medborgarna i Ukraina som har blivit flyktingar tillhör inte någon av dessa två grupper och ingen tar hand om dem, säger han.

KKL har etablerat center i Ukraina, Ungern och Tjeckien nära krigszonen för att hjälpa judiska flyktingar i Ukraina. Kontoren drivs främst av lokala volontärer.

KKL samverkar med Ukrainas judiska förbund och ger pengar till människor i krigs-

zonen, evakuerar flyktingar till västra Ukraina, hjälper flyktingar med bostad, transporter, mat, toalettartiklar för barn, mediciner och andra kostnader.

KKL i Tjeckien har tecknat ett avtal med det judiska samfundet i Bratislava (Slovakien), som samordnar biståndet till flyktingar som har korsat gränsen dit.

KKL i Ungern och Centraleuropa samarbetar med judiska organisationer i Ungern och tillhandahåller boende, toalettartiklar för kvinnor och barn, mat och mediciner.

Tack vare våra understödjares engagemang kan detta arbete fortsätta. Använd bankgiro

733-9518 eller swish 1232046647 för att ge din gåva. Skriv "Ukraina" i meddelandefältet. □

Daniel Rock tillhör de tio procent bästa förvaltarna i världen enligt Sharing Alphas ranking och har även i år fått utmärkelser av rankingbolaget.

Investeringar i världsklass

Välkommen till Hjerta Stockholm. Minimum 5 MSEK.

Daniel Rock
Investeringsrådgivning och förmögenhetsplanering

FUND SELECTION RANKING: **AAA**
TOP DECILE 2020

Europeiska Investeringsrådgivarna AB
Nybrogatan 6, Stockholm.
Telefon +46 70 545 81 55
daniel.rock@hjerta.se

Hjerta

Talmud: "Att rädda ett liv är att rädda en hel värld"

När jag tänker på Kate Wacz liv blir detta judiska tänkande, som kommer till uttryck i Talmud, ställt i en blyxtbelysning. Raoul Wallenberg räddade Kate Wacz i Budapest 1944, då hon var 12 år.

När hon nu fyller 90 år kan hon se tillbaka på ett fullgott liv som präglas av nära familjeband och en lång och spännande karriär inom kosmetik- och hudterapeutbranschen.

Kate, hennes mamma och bror, hade lyckan att träffa Raoul Wallenberg, som i sin gärning lyckades rädda tusentals ungerska judar i sista stund, genom sitt mod, energi och kreativa tänkande. Raoul Wallenberg räddade flera världar.

Vi lever i en tid då det skulle behövas fler människor av Raoul Wallenbergs kaliber. Därför måste hans minne främjas och framhållas för nya generationer som inte känner till det som hände när nazisterna hade som mål att utplåna hela det judiska folket under det som kallats Förintelsen.

Att det nu finns krafter som förnekar att sex miljoner judar, varav 1,5 miljoner var barn,

När hon nu fyller 90 år kan Kate se tillbaka på ett fullgott liv som präglas av nära familjeband och en lång och spännande karriär.

mördades, är en förskräcklig historieförfalskning som måste motverkas. Detta är det värsta folkmordet i historien.

Fortfarande finns det förstahands vittnen i livet, som kan ge egna vittnesmål om vad dom upplevde i nazisternas koncentrations- och förintelsläger.

Flera av dem har framträtt med sina vittnesmål, bland annat min mamma, på Forum för Levande Historia. Dessa vittnesmål kan man lyssna till via Internet om man googlar på ordet "Överlevarna".

På Keren Kajemet Israelfonden gör vi vårt bästa för att Raoul Wallenbergs minne och gärning skall bevaras. Arbetet med Raoul Wallenberg Park, nära Jerusalem fortskrider.

Många Israelvänner har på olika sätt bidragit till att parken nu byggs upp. Nu vill vi med din hjälp samla in pengar för trädplantering i Mishmar Hanegev i norra Negevöknen och för en hyllningsplakett till Kate Wacz i Raoul Wallenberg Park.

Kate har gjort många insatser under årens lopp för att belysa Raoul Wallenbergs hjäl-

temodiga insatser, vilket gjort att hon har fått internationella utmärkelser.

När hon under september fyller 90 kan du bidra till hyllningen genom en gåva till trädplantering i hennes namn. En lista med alla givare kommer att överlämnas till Kate.

Ange det OCR-nummer som finns på talongen. Du kan också betala via swish 123 683 76 78 eller bankgiro 5816-5515. Skriv "Kate" i meddelanderutan vid betalning via swish eller internetbank.

Tack för ditt engagemang!

Max Federmann
Verksamhetschef
Keren Kajemet Israelfonden

Keren Kajemet Israelfonden • Adress: Box 5053 10242 Stockholm • Tel: 08-661 8686 • Hemsida: www.kkl.nu • E-post: info@kkl.nu • Swish: 123 683 76 78 • Bankgiro: 5816-5515

 bankgirot

INBETALNING/GIRERING AVI

Använd OCR-numret längst ned till vänster vid donation för att hylla Kate Wacz med en plakett i Raoul Wallenberg Park på hennes 90-årsdag. Vid betalning via Swish eller på annat sätt skriv "Kate" i meddelandefältet! Vårt Swishnummer är: 123 683 76 78.

Inbet avgift (ifylls av banken)	OCR
Belopp kronor	öre
<input type="text"/>	<input type="text"/>
	FYLL I DET BELOPP SOM BETALAS

Prislista/fakta:

Träd: 150kr/st

Liman, 25 träd: 3 750 kr

Oas, 50 träd: 7 500 kr

Allé, 100 träd: 15 000 kr

Lund, 1.000 träd: 130 000kr

Park, 5.000 träd: 625 000 kr

Skog, 10.000 träd: 1 000 000 kr

Våra diplom passar som gåva vid livets alla tillfällen. Samtidigt hjälper du både människor och miljö i Israel.

Minsta beställning är två träd. (Vid diplombeställning tillkommer en avgift för porto/administration på 50 kr för inrikesbrev och 80 kr för utrikesbrev).

Betalningsavsändare

Till bankgironr

5816-5515

Betalningsmottagare

Keren Kajemet Israelfonden

VAR GOD GÖR INGA ÄNDRINGAR

MEDDELANDEN KAN INTE LÄMNAS PÅ AVIN

DEN AVLÄSES MASKINELLT

Referensnr